

Medisinhistorie eller medisinsk historie?

I dag oppfattes begrepene *medisinhistorie* og *medisinsk historie* nærmest som synonymmer. Men strengt tatt er det en forskjell. *Medisinsk historie* favner videre.

Legene var lenge enerådende som produsenter av den medisinhistoriske kunnskapen. Dette farget også navnet på fagfeltet, *medisinens historie*. Medisinhistorie handlet først og fremst om den medisinske vitenskaps- og profesjonshistorien. Pionerer i faget ble derfor også omtalt som medisinhistorikere (1). Til et godt stykke ut på 1900-tallet brukte man gjerne formen *medisinalhistorie* (jf. *medisinalvesen*, *medisinalkontor*). Det er forklaringen på at den unge legen Johan Scharffenberg (1869–1965) i 1908 søkte om et forskningsstipend i *medisinalhistorie*. Utøverne i faget ble kalt *medisinalhistorikere* (2).

Med flere aktører på banen, i første rekke historikere og andre kulturforskere, ble begrepet *medisinsk historie* tatt i bruk i 1950-årene, men for fullt fra 1970-årene. Dette indikerer at feltet strekker seg langt videre enn bare til legenes fag- og profesjonshistorie. *Medisinsk historie* omfatter *medisinens fag- og vitenskapshistorie* samt *helsepolitikkens, helseadministrasjonens, sykehusvesenets, helseprofesjonenes, sykdommenes og pasientenes historie* (3, 4). Historiske studier innen *alternativ medisin, tankehistorie, veterinærmedisin, fysioterapi, sykepleie og farmasi og apotekvesen* inngår også i feltet. På engelsk snakker man om henholdsvis *the history of medicine* (*medisinhistorie*) og *medical history* (*medisinsk historie*). To toneangivende tidsskrifter på feltet viser dette. *Bulletin of the History of Medicine* ble etablert i 1933, mens *Medical History* startet opp i 1957.

Medisinsk historie er blitt det dominerende begrepet. Det speiles også i antall treff i Tidsskriftet: 125 treff for *medisinsk historie* mot 12 for *medisinhistorie* (4.4. 2011). Man kan på samme vis skille mellom *medisinhistorisk* og *medisinskhistorisk*. I begge tilfeller skal ordene skrives i ett uten bindestrek (5).

I dag er ikke skillet mellom *medisinhistorie* og *medisinsk historie* så tydelig. Problemstillingen har vært ivrig debattert på nettet (6), men i de fleste sammenhenger oppfattes begrepene som synonyme. I sin tid var imidlertid skillet mellom dem viktig i reformuleringen av faget. En av de fremste pådriverne både nasjonalt og internasjonalt var vår egen professor i *medisinsk historie*, Øivind Larsen (f. 1938).

For å understreke at man ønsker å favne hele *medisinens og helsevesenets historie* brukes fra tid til annen begrepet *helse-*

Medisinhistorie eller medisinsk historie? Fra en operasjon på Rikshospitalet i 1950, på den daværende nye kirurgiske avdeling. Foto NTB/SCANPIX

historie, som gir 13 treff i Tidsskriftets nettoutgave (13.4. 2011). Et uttrykk for den samme inkluderende tankegangen er organisasjonen The European Association for the History of Medicine and Health, som ble etablert i 1989 (7). Her brukes begrepet *medisin- og helsehistorie* i et ønske om å favne hele feltet.

Aina Schiøtz
aina.schiotz@isf.uib.no
Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Erlend Hem
Tidsskriftet

Aina Schiøtz (f. 1947) er dr.philos., historiker og professor i *medisinsk historie* ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, Universitetet i Bergen.

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og *medisinsk* redaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Adolf Fonahn. I: Store Norske Leksikon. www.snl.no/Adolf_Mauritz_Fonahn [4.4.2011].
2. Ingjald Reichborn-Kjennerud. I: Store Norske Leksikon. www.snl.no/Ingjald_Reichborn-Kjennerud [4.4.2011].
3. Larsen Ø. *Medisinsk historie – årsberetning, regnskap eller revisjon?* Historisk tidsskrift 1987; 66: 522–32.
4. Lauridsen L. *Har dansk medisinhistorie en fremtid som universitetsfag?* Bibl Læger 1997; 159: 217–31.
5. Ordlister. Tidsskrift for Den norske legeförening. www.tidsskriftet.no/?nota_id=60 [4.4.2011].
6. Wikipedia. Kategoridiskusjon: *Medisinsk historie* http://no.wikipedia.org/wiki/Kategoridiskusjon:Medisinsk_historie [11.5.2011].
7. The European Association for the History of Medicine and Health (EAHMH). www.eahmh.net [13.4.2011].